

Houtbouw is booming business

Een relaas over biobased bouwen

BAM, een van de grootste bouwbedrijven in Nederland, zet op het gebied van bouwen met hout een grote stap vooruit met het openen van een fabriek waar per jaar duizenden houten woningen uit komen rollen. Landelijk gezien is er een steeds grotere groep van woningbouwers, overheden en projectontwikkelaars die in het bouwen van houten huizen de toekomst zien.

En de gemeente Nunspeet? Die blijft daar ver van vandaan. Op de vraag van CDA Lokaal of de gemeente bereid is daar waar mogelijk het gebruik van hout in de woningbouw te promoten wordt een hard 'nee' geuit. En in antwoord op een andere vraag wordt gesteld dat het de vraag is of biobased bouwen wel de meest duurzame methode is vanwege de hoge mate aan landgebruik die nodig is voor de productie van hout. Die reactie laat vooral zien dat het college zich niet echt in de materie verdiept heeft.

Dit artikel is bedoeld om het college en alle andere geïnteresseerden wel die verdiepingslag aan te reiken. Het artikel is gebaseerd op landelijk en regionale publicaties in o.a. de Stentor, De Volkskrant, het 'Community of Practice (CoP) Houtbouw' whitepaper "Bouwen aan een houten toekomst" en gesprekken met experts in de houtproductie en -verwerking.

Nederland bouwt aan een circulaire economie en biobased materialen maken daar onlosmakelijk deel van uit. Biobased materialen zijn gemaakt van (ooit) levend organisme dat verwerkt is tot bruikbaar bouw materiaal. Voorbeelden zijn bouwelementen gemaakt van hout, hennep, vlas, pluggen, leem, riet, zeewier, stro, klei, lisdodde, miscanthus en zetmeelplastic. Biobased materialen zijn dus essentiële bouwstenen voor een meer circulaire bouw- en vastgoedsector.

Door de verwachte toename van de vraag naar productiehout is de ontwikkeling van meer productiebos in Nederland wenselijk. Toch zal ook op termijn Nederlands hout slechts een klein (c. 5%) percentage uitmaken van de totale vraag naar hout voor woningbouw. De rest komt uit Europese landen met een veel grotere bijgroei.

Wel kan de Nederlandse landbouw al op korte termijn worden ingezet om gewassen te telen die als grondstof dienen voor biobased bouwmaterialen zoals vlas,

stro en hennep. Hiermee kunnen Nederlandse boeren aanvullende inkomsten genereren.

Bouwhout, of dit nu halffabricaten (het zogeheten engineered wood) of bouwde-
len (als wanden en vloeren) zijn, zal vooralsnog grotendeels geïmporteerd moe-
ten worden. Maar dit is nog altijd veel uitstootvriendelijker dan het gebruik van
CO₂-intensieve bouwmaterialen.

In andere Europese landen wordt voldoende duurzaam hout geteeld om aan de
Nederlandse behoefte te voldoen. In totaal is 38% van het landoppervlak van de
27 EU-landen plus het Verenigd Koninkrijk bedekt met bossen. Daarvan is meer
dan 83% (134 miljoen hectare) beschikbaar voor houtoogst. De grootste Europe-
se productielanden voor hout voor de bouwsector zijn Finland, Duitsland en Zwe-
den. Ook hout uit Oostenrijk wordt regelmatig in Nederland toegepast. Naar
schatting wordt in de EU jaarlijks gemiddeld 65% van de bijgroei van het bos
geogst. Dit betekent dat van de hoeveelheid hout die jaarlijks aangroeit, slechts
een deel wordt geogst en dat de totale hoeveelheid bos dus toeneemt. Een ver-
hoging van de oogst tot 80% van de bijgroei kan worden gerealiseerd zonder
negatieve effecten op de natuurwaarde van de bossen. Hierdoor komt er jaarlijk-
se ongeveer 50 miljoen kubieke meter extra hout beschikbaar dat kan worden
ingezet voor de bouw

Daarnaast kan ook sloophout kan opnieuw worden gebruikt door het te mixen
met nieuw hout en te verwerken tot bijvoorbeeld 'Cross Laminated Timber'
(CLT), oftewel kruislaaghout.

De manier waarop we nu grotendeels bouwen en leven heeft een enorme impact
op het klimaat. De bouwsector is daarbij verantwoordelijk voor zo'n 11 procent
van de mondiale uitstoot van CO₂. Het dagelijks energieverbruik van gebouwen
neemt 28 procent voor zijn rekening. Daarbij komt dat de meeste conventionele
bouwmaterialen van fossiele of minerale oorsprong zijn. Die raken dus ooit op.
Ook wordt er voor de productie van bouwmaterialen veel water en energie ver-
bruikt en komt er veel CO₂ vrij. Door biobased te bouwen hoeven we zulke
bouwmaterialen minder of niet meer te gebruiken. Bij de productie en het
transport van natuurlijke materialen komt veel minder CO₂ vrij. Daarbij slaan
natuurlijke materialen juist CO₂ op.

Houtbouw biedt alle mogelijkheden om duurzamer, sneller, lichter, goedkoper en
beter te produceren dan de traditionele bouw. Dit materiaal leent zich goed voor
verschillende toepassingen en is ook nog eens klimaatpositief, omdat tijdens de
groei van een boom in het hout CO₂ wordt opgeslagen en leggen we die CO₂
voor tientallen of misschien wel honderden jaren vast. En omdat het om gegroeie-
de materialen gaat, putten we grondstoffen niet meer uit.

Intensiever gebruik van hout als bouw materiaal ligt dus voor de hand. Toch vervult hout op dit moment slechts een niche in de Nederlandse bouwsector. Historisch gezien is dat verklaarbaar. In tegenstelling tot de Scandinavische landen, maar ook bijvoorbeeld Canada, beschikken wij niet over grote productiebossen direct naast de voordeur.

Maar de tijd, de veranderende (klimaat)omstandigheden en de technische bouw mogelijkheden laten ook in Nederland een snelle verschuiving zien van een niche naar een volwaardig bouwsysteem. Houtbouw is, in tegenstelling tot de mening van het Nunspeets college, wel een uitstekend biobased materiaal om innovatief en relatief snel delen van de zo noodzakelijke woningbouw te kunnen realiseren. Het is een gemiste kans om dergelijke bouwsystemen zonder enige aantoonbare redenen van tafel te schuiven. Het is tijd voor een andere mening en vooral inzet van biobased bouw materiaal.